

Bolesław Wójcik

REFLEKSJE I WSPOMNIENIA
„STAREGO PEDAGOGA”

z lat 1936-1939, 1939-1945 oraz 1945-1973

Relacje i wspomnienia
opracował oraz przygotował do druku
Mieczysław Adamczyk

Kielce 2022

Prace Wszechnicy Świętokrzyskiej nr 174

Publikacja sfinansowana ze środków Wszechnicy Świętokrzyskiej w Kielcach

Redaktor naukowy serii *Prace Wszechnicy Świętokrzyskiej*

prof. dr hab. Mieczysław Adamczyk

Projekt okładki i układu graficznego książki:

Mieczysław Adamczyk

Korekta i adiustacja:

Monika Krzemińska

Skład komputerowy:

Sławomir Jakóbczak

Zdjęcia:

Oryginały rękopisów Wspomnień znajdują się w zbiorach redaktora tomu.

Natomiast fotografie zamieszczone na stronach: 10, 132, 150 pochodzą z archiwum prywatnego Marii i Anny Szkurląt (córki i wnuczki B. Wójcika).

© Copyright by Mieczysław Adamczyk

© Copyright by Wszechnica Świętokrzyska

Utwór w całości i w jego fragmentach nie może być powielany ani rozpowszechniany za pomocą urządzeń elektronicznych i mechanicznych bez pisemnej zgody posiadaczy praw autorskich i ich spadkobierców.

Wydawca: Wszechnica Świętokrzyska
25-435 Kielce, ul. E. Orzeszkowej 15, tel. 41 331 12 44
<http://www.ws.edu.pl>
e-mail: wydawnictwo@ws.edu.pl

ISSN 1234-7604

ISBN 978-83-62718-11-5

Druk: Oficyna Poligraficzna Apla Sp.j.

25-324 Kielce, ul. Sandomierska 89

Trud przygotowania edytorskiego
tej wartościowej i cennej relacji wspomnieniowej
z pracy nauczycielskiej przerwanej wydarzeniami lat wojny i okupacji
dedykuję nauczycielom wszystkich szczebli edukacyjnych w Polsce,
ze słowami zachęty do spisywania i utrwalania drukiem
swoich pedagogicznych dokonań.

Redaktor
Mieczysław Adamczyk

Spis treści

Od redakcji.	9
Nota biograficzna Autora wspomnień:	9
Wykaz skrótów i inicjałów stosowanych w publikacji.	17

CZĘŚĆ I

Przygarść wspomnień „starego pedagoga” z okresu pracy nauczycielskiej na Polesiu w latach 1936–1939 oraz refleksje dotyczące wychowania, roli rodziny, szkoły i nauczyciela w kształtowaniu postaw młodego pokolenia Polaków.	21
Przedmowa	23
1. Rola nauczyciela w procesie wychowania młodego pokolenia	36
2. Wyróżniki nauczyciela – wychowawcy	36
3. Moja droga do zawodu nauczycielskiego	42
4. Problem zatrudnienia nauczycieli w drugiej połowie 20-lecia międzywojennego	51
5. Trzyletnia praca dydaktyczno-pedagogiczna (1936-1939)	55
6. Charakterystyka pierwszego miejsca pracy	73
7. Rola szkoły i nauczyciela w wielonarodowościowym i wielowyznaniowym środowisku społecznym	87
8. Próba oceny trzyletniego dorobku pracy nauczycielskiej na Pograniczu Wschodnim	93

CZĘŚĆ II

Fragmety wspomnień kampanii wrześniowej 1939 r. Samodzielnej Grupy Operacyjnej „Polesie” gen. bryg. Franciszka Kleeberga.	99
1. Mobilizacja (30 VIII 1939 r.)	101
2. W jednostce wojsk.[owej] (84 pułk strzelców piechoty) Pińsk, dywizji „Kobryń” – później 184 pułk piechoty, 60 Dywizja Piechoty Samodzielnej Grupy Operacyjnej „Polesie”	102
3. Lasy kobryńskie.	102
4. Pierwszy chrzest bojowy nad Muchawcem – wypad na czołgi niemieckie w rejonie Żabinka – Działhle.	103
5. Obrona Kobrynia; marsz w kierunku Kowla i Włodawy	105
6. Walka SGO „Polesie” na Lubelszczyźnie. Kock – Wola Gulowska	108
7. Ostatni bój (5 X 1939 r.)	109

CZEŚĆ III

Przygarść wspomnień w drodze z Wysocka n/Horyniem przez druty kolczaste „Oflagów” niemieckich dla jeńców wojennych „Oflag II B” (Arnswalde) – Choszczno i II C (Woldenberg) – Dobiegniew – do wyzwolonego 17.01.1945 r. grodu n/Kamienną i pracy zawodowej w Skarżysku-Kam.[iennej] (1945–1973) 117

1. W walce o niepodległość ojczyzny 1.09.39 – 5.10.1939, „za drutami” 1939-1945; wyzwolenie, powrót... 119
2. W 7 kl.[asowej] Publ.[icznej] Szkole Powsz.[ecznej] Nr 1 w Skarżysku-Kam.[iennej] 131
3. Przeniesienie z urzędu 135
4. Problem dokształcania nauczycieli 154
5. Praca z dorosłymi 161
6. Praca społeczna 167

CZEŚĆ IV

Leopold Staff w Skarżysku-Kamiennej (1953–1957) 171

Słowo wstępne 173

1. Droga państwa Staffów do Skarżyska 174
2. Sylwetka poety 176
3. Geneza, realia, zwiędła interpretacja i związek wybranych wierszy z „Wikliny”, „Dziewięciu muz” z całokształtem twórczości poety w trzech epokach: Młodej Polski, 20-lecia międzywojennego i Polski Ludowej 179
4. Cechy nowej poezji 191
5. Wielkość i wartość poezji L. Staffa 192
6. Wybrane wiersze L. Staffa z ostatniego (III) okresu twórczości: tom „Martwa pogoda”, „Wiklina”, „Dziewięć muz” (1945/46-1957) 196

Aneks 203

Indeks osobowy 205